

2. Овсянников В.И., Густырь А.В. Введение в дистанционное образование: Учебное пособие для системы повышения квалификации и профессиональной переподготовки специалистов. – М.: Альфа МГОПУ, 2001.

3. Остапенко А. Дистанційне навчання/ Анатолій Остапенко// Завуч. – 2012. – № 22(496). – С. 21-22.

4. Саєнко В. Використання елементів дистанційної освіти у навчальному процесі // Вікторія Саєнко/ Завуч. – 2012. – № 23(497). – С. 17-19.

Турбар Т.В.

аспірант,

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

ДО ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ШКОЛЯРІВ

Проблеми гармонізації відносин між людиною і природою та їх співіснування є однією з найбільш актуальних проблем ХХІ століття. Якщо раніше у цих взаємовідносинах домінувала споживацька концепція, то на сучасному етапі розвитку суспільства кожна людина чітко розуміє наслідки забруднення навколишнього середовища та нерационального використання природних багатств. Вирішення цих проблем можливе за умови виховання молоді з високим рівнем екологічної свідомості. Провідна роль в реалізації цього завдання належить загальноосвітній школі, як осередку освіти, навчання та виховання підростаючого покоління. Саме загальноосвітнім навчальним закладам відводиться вирішальна роль у формуванні екологічної свідомості суспільства.

До проблеми формування екологічної свідомості звертались І. Бех, А. Захлебний, І. Зверев, І. Костицька, С. Лебідь, Г. Пустовіт, Н. Пустовіт, І. Суравегіна, І. Сяська, Л. Юрченко та інші.

Екологічна свідомість – глибоке, доведено до автоматизму розуміння нерозривного зв'язку людини з природою, залежності добробуту людей від цілісності й порівняної незмінності в їхньому середовищі проживання [2, с. 118]. Екологічну свідомість визначають також і як сукупність поглядів, теорій та емоцій, що відображають проблеми співвідношення суспільства і природи в плані оптимального їх вирішення відповідно до конкретних соціальних і природних

можливостей. Формування екологічної свідомості передбачає перебудову поглядів та уявлень людини, коли засвоєні нею норми стають одночасно нормами її поведінки по відношенню до природи [3, с. 13].

Визначають дві різноспрямовані тенденції формування екологічної свідомості суспільства, що визначають її типологію: антропоцентричну та екоцентричну. Нагальною проблемою екологічної освіти і виховання є створення відповідних умов для розвитку саме екоцентричної екологічної свідомості, що передбачає формування в учнів не тільки системи екологічних знань, а й адекватних уявлень про гармонійну взаємодію природи і людини та її екологічно доцільну поведінку в довкіллі; розвиток емоційно-ціннісного сприйняття світу природи; формування суб'єктного ставлення до природних об'єктів та явищ; актуалізацію непрагматичного характеру взаємодії з природою [4, с. 9].

Формування екологічної свідомості визначається Концепцією екологічної освіти України як одна головних цілей екологічної освіти. Відповідно до цієї концепції основу екологічної свідомості складають елементарні знання про природу: орієнтування у найближчому природному оточенні; усвідомлення життєво-необхідних потреб живих істот в умовах існування; ознайомлення з елементарними відомостями про взаємозв'язки живої і неживої природи, значення її в житті людини; розуміння впливу людини, її господарської діяльності на природне середовище [1, с. 9-10].

Формування в учнів знань про залежність екологічних проблем від поведінки кожної людини на планеті в тому конкретному місці, де вона живе, розуміння сутності цих проблем, причин виникнення, усвідомлення необхідності їх недопущення є основою формування екологічної свідомості школярів. Виховання молоді з високим рівнем екологічної свідомості є етапним процесом переходу екологічних знань, наповнених ціннісним змістом, у переконання, які мотивують діяльність у довкіллі і є відображенням єдності свідомості особистості та її поведінки [4, с. 15].

Екологічна свідомість формується на базі логічного перетворення знань у переконання. Саме переконання обумовлюють ціннісні орієнтації суспільства та встановлюють рівень власної відповідальності за прийняття екологічно доцільних рішень. Тому показниками, що встановлюють рівень сформованості екологічної свідомості є відчуття відповідальності за збереження природи, небайдужість за стан навколишнього середовища, любов до природи. Високий рівень сформованості екологічної свідомості характеризується наявністю системи міцних екологічних знань, умінь і навичок та пізнавальної

активності стосовно стану довкілля; наявністю позитивної мотивації до екологічно доцільної поведінки й діяльності в природі й непрагматичного характеру взаємодії з нею та відповідає екоцентричній орієнтації свідомості [4, с. 11].

Виховання екологічного світогляду підростаючого покоління сприяє розвитку екологічного грамотного суспільства. Однак, у практиці роботи шкіл спостерігається невідповідність між збільшенням зацікавленості до екологічних знань і необхідністю у перегляді цілей та змісту екологічної освіти. Адже саме екологічна свідомість, як один із елементів, що складають основу екологічної культури, відіграє ключову роль у досягненні цілей екологічної освіти і виховання.

Таким чином, слід підкреслити, що домінуючим напрямом навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах у ХХІ столітті має бути вдосконалення змісту екологічної освіти і виховання як механізму формування екологічної свідомості школярів.

Список використаних джерел:

1. Концепція екологічної освіти України. – К.: Аспект-Поліграф, 2008. – 32 с.
2. Мусієнко М.М. Екологія: тлумачний словник. – К.: Либідь, 2004. – 376 с.
3. Отношение школьников к природе: (Педагогическая наука – реформе школы) / Под ред. И.Д. Зверева, И.Т. Суравегиной. – М.: Педагогика, 1988. – 128 с.
4. Сяська І.О. Формування екологічної свідомості старшокласників у навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.07. «Теорія і методика виховання» / І.О. Сяська. – Миколаїв, 2010 – 25 с.

Шийка Ю.І.

асистент,

Національний університет «Львівська політехніка»

СУЧАСНИЙ СТАН БІЛІНГВАЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Протягом століть території сучасної України були під впливом різних держав, а відтак і різноманітних мов та культур, що і спричинило до зародження білінгвізму. На сьогодні у межах незалежної України проживає більше сотні етнічних груп. Україна є порівняно етнічно однорідною країною, де етнічні українці становлять приблизно 75%